

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției »Telegraful Român«, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trelori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 217, 1915 M.

CONCURS.

Pentru patru burse (stipendii) vacante de câte 1000 coroane din *fundatiunea Trandafil*, și anume: trei din arhidieceza Transilvaniei și una din dieceza Caransebeșului, se publică concurs cu termin până la **7/20 August a. c.**

Cererile de concurs sunt a se instrua cu următoarele documente:

a) Extras din matricula botezaților, pe care să fie indusă adevărata parohului local, ori a protopresbiterului, că concurentul aparține și acum bisericii gr.-or. române din mitropolie.

b) Certificat (atestat) de sărăcie dela antistia comunală, vidimat de parohul local, ori de protopresbiterul concernent, despre starea materială și socială a concurentului și a părinților săi.

c) Testimoniu școlastic din anul trecut școlar, cu nota generală «eminent», amăsurat dispozițiilor actului fundațional.

Concurentul are să expună în cererea sa expres, dacă mai beneficiază de vreun stipendiu ori ajutor de undeva.

Cererile sunt a se adresa și a se trimite Consistorului mitropolitan gr. or. român în Sibiiu (Nagyszeben) până la termenul fixat.

Sibiiu, 17/30 Iulie 1915.

Consistorul mitropolitan.

Nr. 6446 Școl.

CONCURS.

Cu finea anului școlar 1914/1915 au devenit vacante următoarele stipendii:

1. Fondul Moga:

Trei (3) stipendii câte de una mie (1000) coroane pentru tineri, cari studiază la universitate filosofia sau drepturile.

La conferirea stipendiului se prefer «ceteris paribus» competenți din neamul fondatorului.

2. Fundațiunea Francisc Iosif:

Patru (4) stipendii câte de una sută (100) coroane pentru tineri, cari studiază și sunt lipsiți de mijloace.

3. Fundațiunea Cologea:

Un (1) stipendiu de una sută (100) coroane pentru tineri cari studiază și sunt lipsiți de mijloace.

La conferirea stipendiului se prefer «ceteris paribus» tineri din opidul Abrud, apoi peste tot cei din munții apuseni.

4. Fundațiunea Peioviu:

Un (1) stipendiu de una sută (100) coroane pentru tineri, cari studiază.

În scopul conferirii acestor stipendii se publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în ziarul «Telegraful Român».

Cererile de concurs sunt a se trimite la Consistorul arhidiecezan cu următoarele documente în original:

1. Extras din matricula botezaților,
2. Testimoniu școlar,

3. Testimoniu despre starea averii părinților,

4. Alte documente recomandatoare.

Sibiiu, din ședința consistorului arhidiecezan, ca senat școlar, ținută la 9 Iulie 1915.

Consistorul arhidiecezan.

Evenimentele istorice de astăzi.

Privite în lumina suferințelor a poporului nostru.

De Iosif Gomboș, preot.

II.

Am cetit într'un ziar străin, nu de mult, istoria unui soldat român din munții Rodnei. Soldatul de curând înrolat nu putuse încă afla, care e cauza războiului actual. Trupa la care aparține, înainta spre inamic. Soldatul român mergea în rând cu ceilalți camerazi, mânat parcă numai de simțul de disciplină înăscut în sufletul românesc: nici buna dispoziție, nici cântecele și glumele camerazilor lui maghiari, ba nici cuvintele însuflețitoare ale superiorilor lui, nu-l puteau înviora, nu-l puteau entuziasma.

În fine sosiră pe plaiurile Bucovinei, cunoscute lui încă dinaintea războiului. Satele mai nainte înfloritoare acum erau devastate, casele și averile țaranilor nimicite, de țî plângea inima văzând atâta pustiire și barbarism.

Secretul ce nu-l putea afla soldatul nostru acum i se descoperi în toată golăitatea sa; sufletul lui s'a luminat și convins, că adevărul și dreptatea, prin urmare *moralul*, e pe partea armatei noastre! Din acel moment soldatul român se transformă cu totul, deveni un adevărat erou; prin curajul, prin vitejia sa, prin buna dispoziție a sufletului său puse în uimire nu numai pe superiori, ci și pe camerazii lui.

Iată unul din tipurile caracteristice ale soldatului român, iată sufletul poporului român din Ungaria.

Prin urmare, în fața evenimentelor istorice ce decurg, poporul nostru scrutează în deosebi să afle, *dacă adevărul divin și dreptatea e pe partea țării și a armatei noastre, sau pe partea contrariilor, dacă moralul ne spriginește pe noi, sau pe inimizii nostri?*

Partea aceea a poporului nostru, care a avut cunoștința despre tragedia dela Saraievo, întâmplată la 28 Iunie n. 1914, dela început, iar alții, întocmai ca soldatul nostru din munții Rodnei, mai târziu, pe câmpul de luptă, s'au putut convinge, că moralul, care singur poate da tărie și curaj poporului nostru și poate să-i învioreze și entuziasmeze sufletul, e pe partea țării și armatei noastre. Da, s'a convins, că *armata noastră în realitate luptă pentru a pedepsi o crimă păcătoasă.*

Constatarea acestui adevăr a încălzit și va încălzi inimile, va entuziasma sufletele fiilor poporului nostru, ca să lupte până la sfârșit cu îndârjire contra inamicului. Poporul

nostru, îndemnat de sentimentul seu moral, crede și e convins, că fiind adevărul și dreptatea pe partea armatei noastre, însuși bunul Dumnezeu e cu noi, și din acest războiu numai biruitorii putem eși. Da, poporul nostru e convins, că fiii sei, atunci când au plecat de lângă vetrele lor, au plecat nu numai spre a apăra tronul, patria și prestigiul ei, ci pentru a apăra *adevărul și dreptatea*, a apăra *moralul*, contra unor făcători de rele.

Poporul nostru, neinfecat până acum de felurite boale moderne, cari tâmpesc sentimentul religios-moral, poporul nostru, înzestrat cu o psihologie sănătoasă, face următoarea potrivită asemănare a războiului cu furtuna: Precum e de necesară furtuna, spre a curăți atmosfera de ingredientele stricicioase sănătății, tot astfel de necesar e și războiul, pentru a purifica atmosfera vieții psihice și a vieții sociale de ingredientele, cari puteau infecta curățenia sufletelor.

Legea divină a învățat pe acest popor, ca în adunarea bunurilor pământestii să se ferească de patima lăcomiei, apoi să nu se lase a fi sedus de desmerdările unei vieți frivole și păcătoase. Să fie cu ascultare și supunere față de mai marii sei. Astfel a fost poporul nostru și, cât timp, prin o creștere nenaturală, nu va fi stricat acest popor, va fi întotdeauna un element de ordine valoros. În sufletul lui n'au pătruns și nu vor putea pătrunde nici când idei anarhiste, cari au pus arma ucigătoare în mâna păcătosului Prințip și a consoților sei, din focul cărei arme s'au aprins fărâșurile nimicitoare ale războiului mondial de azi.

Poporul nostru e convins, că războiul de azi, probabil mai mult decât războaiele din trecut, e un mijloc prin care se pedepsesc păcatele omeniei, că din fatalitatea evenimentelor acestui războiu omenie se va trezi la o viață nouă, regeneratoare, care viață va premeni virtuțile și va înălța caracterele popoarelor.

Poporul nostru credincios legerii sfinte și dumnezeiești știe, că legea creștinească nu interzice războiul, deși războiul e un mare rău, dar un rău necesar.

Însuși Isus Cristos a aplicat acest rău necesar, când cu biciul în mână a trebuit să aducă la rezon pe Iudeii, cari profanaseră casa lui Dumnezeu.

Se putea oare tolera, ca statul vecin, Sârbia, care a desconsiderat principiile de drept ale omeniei, care prin nerespectarea statului nostru, prin intențiunile sale de cucerire, ni-a procurat atâta neliniște, atâtea cheltuieli, să rămână nepedepsit?

Admitem, că dorința de expansiune a unei țări, spre hotarele naționale, strategice, eventual spre hotarele economice, poate fi și motivată. Motivarea aceasta poate fi îndreptățită însă numai atunci, dacă respectiva țară e capabilă să garanteze fericirea popoarelor sale, nu numai prin bunuri materiale, ci și prin bunuri morale.

Când însă o țară nu e capabilă să pună frâu patimilor cetățenilor sei; când respectiva țară nu numai tolerează patimile păcătoase, ci prin instituțiuni sprijinite și alimentate de ea desvoaltă acele patimi, desvoaltă, organizează și susține banditismul: atunci țara aceea nu numai că-și pierde dreptul moral de expansiune, ci merită să-și peardă și dreptul de existență, ca stat independent.

În acest mare păcat a căzut Sârbia, ceea ce s'a dovedit în cursul pertractărilor dela Saraievo, putându-se constata mai pe sus de orice îndoială, că asasinul Prințip și consoții sei au fost elevii unei școale de bandiți, școală sau instituție patronată și sprijinită de statul sârbesc.

Cu toate acestea, statul nostru n'a voit nimicirea Sârbiei, ca stat independent. Statul nostru a pretins numai ceea ce era în drept să pretindă: să i se dea satisfacție deplină. Și numai după această satisfacție i s'a denegat, s'a declarat din partea monarhiei noastre războiul în contra Sârbiei, fără gând de cucerire, numai cu gând de pedepsire.

Putem deci constata, că deși Sârbia n'a meritat din partea statului nostru atâta considerație, statul nostru a împlinit față de statul sârb toate acele cerințe, ce sunt înscrise în dreptul internațional al popoarelor, și războiul nu l-a început fără cauză îndreptățită, fără cauza justă.

Astfel știe să judece poporul nostru începutul evenimentelor istorice de astăzi. Și ca dovadă, că judecata lui e obiectivă și dreaptă, și că această judecată nu s'a format în sufletul lui prin prizma patimilor, fie-mi permis se citez opiniunea eruditului profesor dela universitatea din Löwen, Carol Perin, care în studiul seu despre războiu, susține următoarele:

«Războiul nu e lucru imoral. Războiul e apărarea dreptului și a dreptății prin puterea armelor. Cât timp omul, ca creațiune a lui Dumnezeu, va exista pe pământ, el e supus adevărului și dreptății. Dacă patimile vor îndemna pe om să nesocotească legea adevărului și a dreptății, în scopul restabilirii ordinii de drept conturbate, — întrucât încercările pacinice pentru îndreptarea răului nu ar duce la rezultat, — e necesar să se apeleze din când în când la puterea armelor. Acesta e războiul.

Adevărul e, că biserica creștină propoveduiește pacea și buna înțelegere între indivizi și popoare, dar tot atât de adevărat e, că biserica n'a cercat nici când, să ia din mâna popoarelor acest bici îngrozitor, care trebuie să fie remediu ultim pentru îndreptarea răului — întru apărarea dreptului și a dreptății.

Dacă statele din lume, în scopul aplanării tuturor divergențelor ce se pot naște, ar recunoaște un for suprem judecătoresc, chiar și în cazul acesta, tocmai pentru a putea executa deciziunile înaltului for judecătoresc internațional, se cere ingerența armelor.

